

Sayı 10034
Tarih 03.12.2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Engelliler Hakkında Kanuna göre engelli; fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireydir. Temmuz 2020 ayında Türkiye'de Ulusal Engelli Veri Tabanının kayıtlı engelli sayısı 2 milyon 530 bin 376 kişidir. Bu rakama, Engelli Sağlık Kurulu Raporu almayanlar ve devlet yardımı almak için başvurmamış engelli kişiler dahil değildir. Ulusal Engelliler Veri Tabanı kayıtlarında süregelen hastalıklar, ortopedi, görme, zihinsel ve işitme engelli olduğu doktor raporu ile tespit edilenler ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 verilerine göre ise Türkiye'de 9,3 milyon engelli vatandaş yaşamaktadır. İllere göre tüm engel gruplarının güncel verilerine erişilememektedir. Anayasa'nın 61. Maddesi sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler başlığı ile engellilerin sosyal güvenlik haklarını düzenlemiştir. Bu maddede : "Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar." Denmektedir.

5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun amacı ise engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları sözleşmesini de imzalamıştır. Anayasa, yasalar ve sözleşmelerle düzenlenmesine karşın Türkiye'de engellilerin eğitim, sağlık, ulaşım, kamu hizmetlerine erişim ve istihdam konularında aileleri ile birlikte yaşadıkları bir çok sorunları ve hak ihlalleri mevcuttur. En az % 40 engelli raporu olanlar, engelli kimlik kartı çıkartabilmekte ve engelli haklarından yararlanabilmektedir. 2008 yılından önce alınan engelli raporlarının yenilenmesi gerektiğinde engellilik derecesi değişikliğe uğramakta var olan hakları ellerinden alınmaktadır. 2012 yılına kadar bütün kamu binalarının,

37588

yolların, kaldırımların, toplu araçlarının engellilere uygun hale getirilmesi gerektiği halde bunların da düzenlenmesi yapılmamıştır. Yaşanan hak ihlalleri ve sorunlar içinde bulunduğumuz salgın döneminde daha da artmaktadır. Haziran 2020 ayında trenlerde engellilerin ücretsiz seyahat hakları ellerinden alınmış, engelli hakları örgütlerinin mücadelesi sonucu bu uygulama kaldırılmıştır. Şimdi ise TCDD kamuoyuna açıklamadan, engelliler için 400 kişilik trenlerde 8, 600 kişilik trenlerde ise 10 kişilik kota uygulamasını hayata geçirmiştir.

Engellilerin işsizlik oranı oldukça yüksektir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre engellilerin kamu personeli olmaları için girmeleri gereken Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı'nın (EKPS) sürekli ertelenmiştir. Bu sınavlara katılan engelliler için memur kadrosunda %3, kamu işçisi kadrosunda ise % 4 oranında kontenjan ayrılmıştır. 2020 yılında kamu kurumlarına engellilerin atamaları da yapılmamıştır. Engellilerin yaşamını kolaylaştıran araç gereçten ÖTV, KDV ve katılım payı alınmaktadır. Felçlilerin kullandığı yürüme cihazı en az 8.500 TL olduğu halde Devlet 5 yılda bir, tek tarafa 700 TL, ödeme yapmaktadır. Sosyal Devlet olmanın gereği bu ihtiyaçların bedelsiz karşılanması gerekmektedir.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü, 1992 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 47/3 sayılı kararı ile ilan edilmiştir. Bu günde, toplumun her alanında engelli bireylerin haklarını korumak, refahını teşvik etmek ve engelli bireylerin durumuna dair politik, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanında farkındalığı arttırmak amaçlanmıştır. Engellilerin sorunlarının bir kez daha konuşulduğu bu günde tüm kurum ve kuruluşların engellilerin sorunlarının çözümüne yönelik adımlar atması, engellilerin iletişim, istihdam, erken ve malulen emeklilik, eğitim ve kültür hakları ve özel tüketim vergisi muafiyeti için gerekli düzenlemeleri yapılması gerekmektedir

Bu bağlamda

1- Türkiye'de sağlık raporu almak için başvurmayan ve devlet yardımı almayan engellilerin sayısının illere, yaşa, cinsiyete ve engel gruplarına göre tespiti için bir çalışma yapılmakta mıdır? Güncel veriler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

2- İllere göre engelliler için hizmet veren kaç bakım merkezi, kaç rehabilitasyon merkezi, kaç fizik tedavi ve eğitim hastanesi bulunmaktadır? Yeni merkezlerin açılması, bu hastanelere ve merkezlere erişimin kolaylaştırılması için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?

3- Bakanlığınızın engellilerin istihdamının sağlanması için ne gibi çalışmaları vardır? Kamu kurullarında hangi alanda kaç engelli birey çalışmaktadır? Avrupa Ülkelerinde engellilerle ilgili

37588

Çalışma kotası yüzde 5'ten az değildir. Türkiye'deki yüzde 3'lk kotanın yükseltilmesi için Bakanlığınızın bir çalışması olacak mıdır?

4- Özel sektörde ve kamu kurumlarında yasaların belirlediği engelli istihdam kotasının ne kadarı açıktadır? Kotasını doldurmayan kurumlar hakkında işlemler yapılmakta mıdır? Bu konuda yaptırım uygulanan firmalar var mıdır?

5- 2017 yılında 2363, 2018 yılında 2150 ve 2019 yılında 1041 engellinin ataması yapılırken 2020 yılında, EKPSS yapılmış olmasına rağmen, henüz engelli kamu personeli ataması yapılmamıştır. Atama yapılmamasının gerekçesi nedir? Salgın koşullarında gerekli düzenlemelerin yapılarak engellilerin hak gaspının önlenmesi için ÖSYM ile bir çalışmanız olacak mıdır?

6- İller bazında kaç engelli ve ailesi Devlet yardımından faydalanmaktadır? Engellilere ne kadar ödeme yapılmaktadır? 2020 yılında kaç engellinin, engel oranı % 40'ın altına düştüğü için bu yardımdan yararlanmaları bitmiştir?

7- Daha nce Devlet hastanesinden alınan raporda engel oranı % 40 olduğu halde gene Devlet hastanelerinden alınan raporlarda engel oranlarının düşürülmesi konusunda Sağlık Bakanlığı ile bir çalışmanız var mıdır? Hükümetiniz bu konuda ortaya çıkan farklılıklar için bir düzenleme yapacak mıdır?

8- Engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştıracak binalarda, yollarda, ulaşım araçlarında düzenlemelerin yapılması için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Bu konuda ilgili Kamu Kurumları ve Belediyeler ile işbirliğiniz var mıdır?